

at vi foresloge at indføre Ejendomsforhold, medens han foreslog Indførelse af Brugsforhold. Jeg skal indrømme, at Livsfæste eller Arvfæste i Stedet for Ejendom kan have sine gode Sider, idet Ejendomsforholdet i Tidernes Løb kan medføre Vanskeligheder. Jeg tror heller ikke — hvis det var derpaa Sagen stød — at vi fra dette Tings Side vilde lægge saa overmaade stor Vægt paa, om det blev den ene eller den anden Form. Naar vi ere gaaede til den Form, som Folketingets Forslag har, er det, fordi vi følte os overbeviste om, at det var den mest fremkommelige Vej. Landbrugskommissionen har ganske vist ogsaa været inde paa et Fæste- eller Brugsforhold, som ogsaa den ærede Ordfører udtalte sig om. Men da Landbrugskommissionen jo atter er kommen fra det, da det har vist sig, at næsten samtlige Sogneraad paa Forespørgslen om denne Sag have udtalt sig, bestemt imod, at disse Brug overlades dem i Fæste, og da vi vare overbeviste om, at der ogsaa hos Lovgivningsmagten var en stærk Modstand mod hele dette Princip, have vi ment bedst at kunne fremme denne Sag paa den Maade, som vort Forslag anviser.

Men for øvrigt ser jeg ikke, at Forslaget, som det foreligger, kan siges paa nogen Maade at hvile paa noget andet Grundlag end Folketingets, idet det er et Ejendomsforhold ligesom Folketingets. Ifølge det foreliggende Forslag faar vedkommende jo ogsaa fuld Brugsret over Ejendommen, han skal udstede Panteobligationer og erholder Skøde eller Kontrakt paa Ejendommen — det er altsaa et fuldstændigt Ejendomsforhold, hvorom der her er Tale. Naar de ærede Forslagsstillere derimod komme til Vilkaarene, kan det jo ikke nægtes, at de sætte disse langt lempeligere end Folketinget og Regeringen have gjort — ja Regeringens Stilling har jo ogsaa været meget forskellig i saa Henseende, men her er betydelig billigere Vilkaar end dem, Folketinget har foreslaaet. Medens Regeringen foreslaar, at en Arbejder skal møde op med $\frac{2}{10}$ eller 800 Kr. for at faa et Brug til 4,000 Kr., og medens Folketinget foreslog $\frac{1}{10}$ eller 400 Kr., stille de ærede Forslagsstillere ikke nogen Fordring i saa Henseende — han skal blot have Raadighed over $\frac{1}{2}$ Aars Afgift, saa kan han af Staten laane et Beløb, der svarer til Ejendommens fulde Værdi mod at svare 2 Procent. Dette er jo ganske overordentlig billige Vilkaar. Jeg tror dog, at det er den almindelige Opfattelse, at naar et Menneske vil naa

frem til et virkeligt Gode her i Livet, maa han arbejde og kæmpe sig frem dertil, og jeg tror hverken, at det vilde være sundt eller godt, om det var anderledes. Derfor tror jeg, at vor Fordring om, at en Landarbejder skal disponere over 400 Kr. eller $\frac{1}{10}$ af Brugets Værdi, for at komme i Besiddelse af et saadant, er et Vilkaar, der kan fyldestgøres, og paa den anden Side vil Statskassen være fuldstændig sikret, naar han indsætter et saadant Beløb. Hvis han derimod ikke skal tilskyde noget som helst selv, saa vil det ikke blot blive en meget stor Udgift for Staten, idet den vil andrage 80 Kr. aarlig af hvert eneste af de saaledes oprettede Brug, men dertil vilde ogsaa komme den store Risiko, som vilde være forbunden med, at en Mand, som selv ikke behøver at tilskyde noget som helst, overtager et saadant Brug. Det er jo ogsaa kun en lille Brøkdel af vore Landarbejdere, kun 5000, der ville opnaa dette Gode. Ganske vist vil der jo desuden blive en Del paa de Præstegaardsjorder, som Forslaget ønsker at inddrage herunder, og her vilde Statskassens Tab blive noget mindre, idet man har ment, at Præsteembederne ogsaa kunne give deres Bidrag til Oprettelsen af Husmandsbrug, idet de kun skulle have 3 pCt. af Ejendommens Værdi. Jeg tror dog ikke, at det vilde være heldigt at forlange, at Præsteembederne ogsaa skulde afgive et Beløb for at fremme denne Sag. Jeg tror, at man her kun bør henvende sig til Statskassen. Selv om nu ogsaa Statskassen kunde bære de Udgifter, som vilde være forbundne med dette Lovforslags Gennemførelse, vil det jo være saaledes, som jeg ogsaa anførte, at Statskassens Risiko bliver i saa høj Grad forøget, at Tabene, som Statskassen kan komme til at lide, ere fuldstændig uberegnelige. Administrationen skal Staten bære, men efter dette Forslag bliver ogsaa Udgiften hertil forhøjet fra, hvad Folketinget og Regeringen have foreslaaet i saa Henseende. Endelig ser jeg ikke rettere, end at Statskassen, foruden at lide dette Rentetab af 80 Kr. aarlig for hvert Husmandsbrug, har Forpligtelsen til at opføre ny Boliger, naar de gamle ikke længere kunne bruges, og den Tid behøver ikke at ligge saa langt borte, thi efter dette Forslag ligesom ogsaa efter Folketingets Forslag kan der lægges Jord til bestaaende Huse, der kunne være gamle Huse, som i Løbet af en ikke lang Tid trænge til at ombygges. Ganske vist skal Brugeren vedligeholde Bygningerne, men naar de skulle ombygges, vil det være i